

Viite
HE 21/2024 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Dan Sundqvist

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on antanut Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle mahdollisuuden kirjallisen lausunnon antamiseen hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lainsäädäntövalta

Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 1, 4, 13, 14 ja 23 kohtien mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, kuntien hallintoa, sosiaalihuoltoa, opetusta ja oppisopimusta sekä työllisyyden edistämistä. Itsehallintolain perustelujen mukaan opetuksen ja työllisyyden edistämisen oikeudenalaan kuuluu myös ammatinvalintaa ja työnvälitystä koskeva lainsäädäntö. Maakuntalait koskevat myös elinkeinotoimintaa, jonka osalta toimivalta itsehallintolain 18 §:n 22 kohdan mukaan kuuluu tietyin poikkeuksin maakunnalle. Maakuntapäivät on tämän perusteella hyväksynyt maakuntalain kotoutumisen edistämisestä (landskapslag om främjande av integration, ÅFS 2012:74).

Valtakunnalla on itsehallintolain 27 §:n 21 kohdan sekä 29 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan eräin poikkeuksin lainsäädäntövalta myös työoikeutta sekä työsopimuksia koskevissa asioissa. Valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat itsehallintolain 27 §:n 6 ja 7 kohdan mukaan holhous, perhesuhteet ja lapsen oikeudellinen asema.

Lausunto

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, että esityksellä pyritään lyhentämään laskennallisen korvauksen korvausaikaa. Korvausajan lyhentämisen arvioidaan heikentävän kotoutumista edistäviä palveluita ja Ahvenanmaalla tarjottavia toimenpiteitä. Vaikutukset saattaisivat haitata maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä, mikä puolestaan heikentäisi maahanmuuttajien sosiaalista ja taloudellista asemaa. Maahanmuuttajataustaisten vanhempien taloudellisten edellytysten heikentyminen saattaisi sitä paitsi lisätä heikoimmassa asemassa olevien perheiden lapsiperheköyhyyttä ja heikentää maahanmuuttajalasten mahdollisuuksia yhdenvertaiseen osallisuuteen.

yhteiskunnassa. Lisäksi korvausajan lyhentämisellä voi olla vaikutusta kuntien halukkuuteen vastaanottaa kiintiöpakolaisia ja kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä. Sen takia Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo, että korvausaika tulisi säilyttää ennallaan.

Lisäksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus kannattaa tulkkauskustannuksia koskevan menettelyn yksinkertaistamista. Maakunnan hallitus toteaa kuitenkin, että ehdotettu korvausmalli vaikuttaisi Ahvenanmaan kuntiin enemmän kuin valtakunnan kuntiin. Ahvenanmaan maakunnan hallitus arvioi, että paikan päällä tapahtuvan tulkkauksen kustannukset ovat Ahvenanmaan kunnissa paljon korkeammat kuin muissa Suomen kunnissa, koska Ahvenanmaalla suoritettavista tulkkaustehtävistä aiheutuu matkoihin ja mahdollisiin yöpymisiin liittyviä lisäkuluja.

Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävää maksua koskevaa esityksen 32 a §:ä ei voida soveltaa Ahvenanmaalla. Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo, että sen toimeenpano Ahvenanmaalla vaatisi Ahvenanmaan kotoutumisen edistämistä koskevan lainsäädännön uudistamista. Tämä asettaa Ahvenanmaan kunnat muita Suomen kuntia heikompaan taloudelliseen asemaan, koska muut Suomen kunnat voivat ainakin aluksi soveltaa tätä maksua. Eräs mahdollisuus voisi olla sellainen, että Ahvenanmaan kunnat saisivat toteutuneisiin tappioihin perustuvan laskennallisen korvauksen.

On todettava, että Ahvenanmaan kotoutumiskoulutukset ovat usein Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja sen alaisten viranomaisten hankkimia ja rahoittamia, mitä korostettiin aiemmissa lausunnoissa. Tämä tulisi ottaa huomioon sellaisen henkilön korvauksen osalta, joka on otettu Suomeen ulkomaalaislain 90 §:ssä tarkoitetussa pakolaiskiintiössä, ja tämän kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 §:n 4 momentissa tarkoitetun perheenjäsenen tai muun omaisten korvauksen osalta.

Lain 84 §:n mukaisiin palveluihin tavoittamiseen liittyvän tiedonsaantioikeuden osalta Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, että Ahvenanmaalla on lainsäädäntövalta kotihoidon tukea koskien.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus kannattaa Ahvenanmaan terveys- ja sairaanhoitoviranomaiselle maksettavaa laskennallista korvausta, korvausten hakemiseen ja käsittelyyn liittyvää tiedonsaantioikeutta ja alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen tai nuoren asumisen tai tuen järjestämisestä maksettavaa korvausta koskevia selvennyksiä. Tämän lisäksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus toivoo, että hallintovaliokunta harkitsisi sitä, että nuorten henkilöiden kustannusten korvaamisen ikäraja ei laskettaisi 25 vuodesta 23 vuoteen.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus korostaa, että on tärkeää jatkaa nuorten ihmisten tukemista heidän siirtyessään aikuisuuteen, ja katsoo, että ikärajan laskeminen voi vaikuttaa kielteisesti nuorten hyvinvointiin ja kotoutumiseen Ahvenanmaalla.

Ministeri

Arsim Zekaj

Kotoutumisen erityisasiantuntija

Dan Sundqvist

TIEDOKSI:

Kansanedustaja Mats Löfström

Ahvenanmaan edustaja Helsingissä Johan Ehn